

nezmagljive sile in upora. Kako je pobegnil, ne ve nihče izmed nas. Poprej je včasih sicer čudno govoril, kakor da bi se poslavljaj. »Iz Pariza me kličejo. Od tam je pot k svobodi. Ne boste zaprti, prijatelji, deset in dvajset let, poprej bodo zavirale zastave bratstva čez pokrajine. Ne zamerite, tovariši! Kar je potrebno, naj se zgodi, dasi vam bo huje nekaj časa. Ni mi radi mene, radi vas vseh mi je.«

Vse to smo umeli seveda šele potem, ko je pobegnil in veselili smo se, kajti mladenič je bil močno priljubljen med nami. Takoj nato so nam preprečili vsako občevanje z domačini. Pričelo se je zaslišavanje. Vem, da je bilo poveljstvo prepričano o naši nekriodi, a hoteli so nas preplašiti.

Ti sam še nisi občutil palice na svojem hrbtu. Ne bom Ti na široko popisoval. Bili so nas, kot da je demon sadizma stopil v njihova srca. Meni samemu ni bilo preveč težko, kajti onespstil sem se kmalu in so me odnesli v barako. Gavrilo pa ni odprl ust, dasi je omagal šele takrat, ko so omagali vsi drugi.

Naslednje jutro so nas zbrali zopet in nam povedali, da se bo začelo zopet zasliševanje, če ne izdamo krivca. Vidiš, na vse obraze se je tedaj zarisala groza, le Gavrilo se je smehljaj. Stal je tik mene. Naenkrat mi je zašepetal: »Pozdravi Lido in Istro, če se vrneš kedar!« Nato je v presenečenje nas vseh stopil iz vrste in se javil, da je on pomagal mladeniču pobegniti. Natanko in s smehom je opisoval, kako se je zgodilo. Vsi smo vedeli, da laže,

kajti prav tiste ure, o katerih je govoril, se je nahajal med nami. Ne moreš si predstavljati, kako lep je bil v tistih trenutkih. Hotel sem nekaj zakričati, a tedaj me je zgrabila bolečina kot z železno roko za možgane in zgrudil sem se, kajti jako slab sem bil že od prejšnjega dne. Gavrilo pa so pokopali šele drugi dan na zemljici tej otoški. Glas o njegovi smrti se je bliskovito raznesel po okolici in od vseh strani so se zgrnili domačini. Lida mi je rekla, da so se celo spoprijeli s četaši, ki so jim branili h grobu. Ona sama je zelo jokala in vsak dan nosi cvetja na grob, iz katerega bo Gavrilo tisočletja nemo strmel proti svoji ljubljeni Istri.

Jaz sam nisem mogel še na njegov grob, kajti bolan ležim že tretji teden, ker se mi je zagnojil hrbet. Vendar ni treba skrbeti, ker se mi zopet vrača zdravje in bo kmalu vse dobro. Lida je zopet dobila dovoljenje, da me sme obiskovati. Po cele ure se je mudila pri meni. Na svoje stroške je poklicala zdravnika, vendar ni hotel ta nič računati. Ta človek je ves mrk in mrčen, a glej, kako sem ostrmel, ko je bil poslednjič pri meni in je spregovoril naenkrat. »Speta je svoboda in gorje tistemu, ki je položil roko na ljudstvo božje in mu zavrnil pot v solnce. Bog bo poteptal zajedalca kot da je črv škodljivci.« Lida pravi, naj Te pozdravim v tem pismu. Pogovarjala sva se tudi o Tebi. Pa še to mi je rekla: »Brat moj, gojila bom Tvoje zdravje, da poletiš, sokol Ti, skozi svobodno nebo v njeno naročje.

ČLOVEK POD ZIDOM

Ne morem moliti k Tvoji svetosti,
ne morem moliti,
in v hrame Tvoje ne morem.
Zaprli si že davno jih zame.
Tisočkrat mrtev sem že.
Nikdar, nikdar se mi duša ne ujame
v Tvoje roke,
nikjer, nikjer ob Te ne zadene perot mi
utripajoča, široka, razpeta, tresoča se.
Morda srdiš se name, otroka, ki Tvoj sem ...
Čuj zdaj: vpijem, kričim in ne neham,
izzivam Te, Bog moj, kličem Te na spopad, na boj!
Udari, udari! Hočem, hočem, hočem!
Čutiti hočem vsaj v strašnih udarcih Tvojih,
kako si z menoj.
Živeti, živeti! Samo umreti ne smem.
Kričim in ne neham in kličem na boj, na boj!

Mirko Absenak